

Погляд в історію

Іван ШИШКО

Шостав семикупольний храм

На південній околиці Липок видніється декілька пагорбів, які своїми крутішими схилами повернуті в сторону берегової смуги, що простяглася поруч із заходу на схід. Тут хліборобами відшукано чимало пам'ятних знарядь праці: сокир, скребів, наконечників списів і т.д., що є свідченням того, що дана територія була заселена ще в кам'яному віці. А в добу Київської Русі на згаданих пагорбах існувало землеробське поселення. Тут знайдені уламки глиняного посуду, шлаків, металевих сошників. В півніжній частині пагорбів виявлено сліди болотної залізної руди. Мабуть, і крайня смуга орних земель не випадково носить назву «Рудка». А дослідники нашого часу вважають, що це був один з потужних центрів з виплавки заліза в часи Київської Русі, як це мало місце в Харалузі, Залізниці, Даничеві, Сапожині (нинішній Корецький район). Щоправда, дослідники більшу увагу приділили природному джерелю, яке вирине на схилі одного з пагорбів.

Святе джерельце і Липківський скит

Ніхто з липківчан не може сказати, коли і як виникло це джерельце на схилі пагорба. Але його іменують святим і Божим. Аналізи складу води, які були зроблені в різний час, свідчать, що вона має цілющі властивості. З джерелом пов'язано кілька легенд, а історія народження Липок — із знищенням селища татарами: в першому випадку — коли татари знищили захисників поселення і спалили церкву, в другому — коли церква з її захисниками та більшістю бусурманів провалилася в підземелля, і на тому місці з'явилося водоймище, яке згодом перетворилося у джерело...

Перша документальна згадка про Липки датована 1577 роком. Як і більшість земель, так і територія Селища належали в різний час різним поміщикам. Останнім володарем був місцевий поміщик, поляк Рафаїл Микулич-Радецький. Ліквідація кріпосного права, згідно документів, що є в краєзнавчому музеї села (подвірний список домовласників, уставна грамота, карта земельних наділів), здійснювалася в 1866 — 1869 роках. Микулич-Радецький, як свідчить карта земельних наділів 1866 року, землі південніше села відвів під земельні наділи. Джерельна криниця і навколишня рілля випали Андрію Наумчуку. Правда, Андрій одержав землю і в інших масивах, всього мав 15 десятин, бо панщину відробляв кіньми (а інші кріпаки одержували по 10 десятин).

У 1866 році син Андрія одружується з місцевою дівчиною Параскою і утворює власну сім'ю, яку по-вуличному величали «Гоцовою». Батько виділив Миколі землю, на якій була джерельна криниця. Подружжя виростило і виховало п'ятеро дітей — два сини і три дочки. Сім'я була працювитою і надзвичайно набожною. Джерельну криничку, яка виднілась на схилі пагорба власного поля, вони вважали святою і вірили, що джерельце тут з'явилося після провалля церкви. Микола часто повторював, що потік води даного джерела — це людські сльози останніх борців Селища — поселення, що дало початок Липкам.

Старший син Миколи і Параски Іван, 1887 року народження, з дитинства мав тягу до релігії. Досягши повноліття, він вирушив у Почаївську лавру і став її послушником. Тут він згодом висвячується на отця Якова і здобуває сан священника. У отця Якова (Івана Наумчука) визріла думка побудувати в Липках, на місці джерельної криниці, скит. Батьки виділили Якову (сину) гектар землі поруч джерела. В той час отець Яків йде на різні приходи, щоб заробити грошей на будівництво храму. Деякий час був і настоятелем церкви на «Козацьких могилах» (с. Пляшева Радивилівського району). Одночасно він звертається з проханням до монастирів, церков, поміщиків, щоб виділили посильну грошову допомогу. Назбиравши певну суму грошей, Яків розпочав будівництво храму. У селі Користь нинішнього Корецького району було куплено зруб церкви, що залишився від пожежі, в окремих власників лісів придбано лісоматеріал, закуплено цемент, покрівельну бляху, цвяхи і т.д.

В 1921 році семикупольний храм красувався на околиці Липок. Північна його сторона мала високий підмурівок, бо лежала майже в підніжжі горба. В підмурівку знаходились масивні двері, що вели в каплицю, яка була в нижній частині храму. Тут струмувала вода з джерельця в цементний колодязь, з якого надлишки її витікали трубою за межі храму і природною заглибиною прямували в сільський ставок, що був поряд. Скит належав Почаївській лаврі.

(Далі буде).

На знімку вгорі: отець Яків в родині брата Антона. Поруч Якова — батько Микола, за спиною — брат Антон.